

De machtspositionering van de Afro-Amerikaanse vrouw in de hedendaagse Hollywood film

Een personage-analyse van HIDDEN FIGURES (2016)

BA Eindwerkstuk Media en Cultuur

Michelle Versluis (4061640)

Collegejaar 2017-2018, blok 2

Faculteit Geesteswetenschappen

Verdiepingspakket: Film en Mediacultuur

Begeleider: Halbe Kuipers

Tweede Lezer: André van der Velden

26 januari 2018

Aantal woorden: 5984 (exclusief voetnoten en bronnenlijst)

Abstract

De laatste paar jaren is er meer aandacht gekomen voor het gebrek aan diversiteit in de filmindustrie. Dit geldt niet alleen voor de film inhoudelijk maar ook voor het gebrek aan gekleurde acteurs en filmmakers. Als een film inhoudelijk wel het leven van een gekleurde persoon afbeeldt dan blijkt dit vaak toch weinig overeen te komen met de werkelijkheid. Jean-Anne Sutherland en Kathryn M. Feltey beargumenteren daarom drie verschillende machtsposities, *power-over*, *power-with* en *power-to* die vrouwen in een film kunnen hebben. Zij doen dit op een intersectionele manier waar Kimberle Crenshaw en Gloria Wekker om bekend staan. In deze analyse zal de film HIDDEN FIGURES centraal staan omdat de film om drie vrouwelijke Afro-Amerikaanse hoofdpersonages draait. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt: *Hoe kan er met behulp van intersectionaliteit kritisch gekeken worden naar de machtspositionering van de drie hoofdpersonages in HIDDEN FIGURES?* In dit onderzoek zal een personage-analyse gedaan met behulp van de methodes van Marc Vernet en Philippe Hamon en de intersectionele benadering van Gloria Wekker. Er zullen drie assen van verschil geanalyseerd worden, gender, etniciteit en klasse. De analyse zal de meerwaarde van een personage-analyse op intersectioneel niveau laten zien. Deze meerwaarde is dat er tussen personages veel meer verschil kan zitten dan enkel man of vrouw, zwart of wit en arm of rijk.

Inhoudsopgave

Abstract	2
Inleiding	4
Hoofdstuk 1: Opzet onderzoek	6
<i>Intersectionaliteit, power-over, power-to en power-with</i>	6
<i>Methodologie</i>	8
Hoofdstuk 2: Analyse	10
<i>Gender</i>	11
<i>Etniciteit</i>	15
<i>Klasse</i>	20
Hoofdstuk 3: Conclusie	22
Bronnenlijst	25
<i>Literatuur</i>	25
<i>Media</i>	26
<i>Nieuwsberichten</i>	26
<i>Websites</i>	27
Bijlage 1: Scene indeling	28
Bijlage 2: Personage schema	38

Inleiding

De afgelopen jaren zijn de discussies rondom het gebrek aan diversiteit in film en televisie enorm aan het opleven in de media.¹ In 2015/2016 ontstond er een enorme ophef nadat er twee jaar achter elkaar in diverse categorieën geen gekleurde acteurs genomineerd waren bij de Academy Awards.² Tijdens de Academy Awards van 2017 was duidelijk te merken dat er meer aandacht was voor diversiteit dan de voorgaande jaren doordat er meer filmmakers en acteurs/actrices genomineerd waren die niet blank zijn.³ Een van deze genomineerde films was *HIDDEN FIGURES* (2016), een film die draait om drie Afro-Amerikaanse vrouwen die bij NASA hebben gewerkt in de jaren 60. Deze drie vrouwen hebben een belangrijke rol gespeeld bij de lancering van een van de eerste raketten.⁴

Opvallend is dat er drie Afro-Amerikaanse vrouwen centraal staan die intelligent zijn en uit de middenklasse komen. Dankzij hun privilege om bij NASA te werken hebben zij een vrij hoge positie in de Amerikaanse samenleving in vergelijking tot andere Afro-Amerikaanse mannen en vrouwen in die tijd. Ondanks dit privilege ervaren zij nog steeds de alledaagse discriminatie in de blanke mannenwereld waarin zij leven. In het artikel “Here’s looking at her: an intersectional analysis of women, power and feminism in film”⁵ schrijven Jean-Anne

---

¹ Lucy Rock, “Viola Davis leads mission to bring diversity in Hollywood,” *The Guardian*, september 2017, laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017, <https://www.theguardian.com/film/2017/sep/23/viola-davis-julius-tennon-diversity-hollywood>;

Julie Miller, “How Chris Rock Addressed the #OscarsSoWhite Controversy In His Oscar Monologues,” *Vanity Fair*, februari 2016, laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017,

<https://www.vanityfair.com/hollywood/2016/02/chris-rock-oscars-monologue-oscarssowhite>;

Andrew Pulver, “#HollywoodSoWhite: diversity report gives damning picture of US-film industry,” *The Guardian*, februari 2016, laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017,

<https://www.theguardian.com/film/2016/feb/22/hollywood-so-white-diversity-report-us-film-industry-ethnic-minorities-lgbt-women>;

“Oscar Nominees Discuss Diversity in Hollywood amid the #OscarsSoWhite backlash.” *LA Times*, februari 2016, laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017, <http://www.latimes.com/entertainment/la-et-oscars-so-white-reaction-htmlstory.html>;

Martin Tsai, “#HollywoodSoWhite: How Lack of On-Screen Diversity Perpetuates White Supremacy,” *Reappropriate*, september 2017, laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017,

<http://reappropriate.co/2017/09/hollywoodsowhite-how-lack-of-on-screen-diversity-perpetuates-white-supremacy/>.

² Tim Gray “Academy Nominates All White Actors For Second Year In A Row,” *Variety*, januari 2017, laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017, <http://variety.com/2016/biz/awards/oscar-nominations-2016-diversity-white-1201674903/>.

³ Diederik van Hoogstraten, “Veel aandacht voor diversiteit bij Oscars,” *NRC*, februari 2017, laatst geraadpleegd op 16 november 2017. <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/02/28/veel-aandacht-voor-diversiteit-bij-oscars-7017125-a1547884>

⁴ *HIDDEN FIGURES*. Geregisseerd door Theodore Melfi. 2016. 20th Century Fox Home Entertainment, 2017. Blu-Ray.

⁵ Jean-Anne Sutherland en Kathryn M. Feltey, “Here’s looking at her: an intersectional analysis of women, power and feminism in film,” in *Journal of Gender Studies*, vol. 26, no. 6.

Sutherland en Kathryn M. Feltey over de verschillende manieren waarop vrouwen worden afgebeeld in feministische films. Zij doen dit met een intersectionele benadering waardoor er niet alleen naar gender gekeken wordt, maar ook naar etniciteit en klasse en eventuele andere assen van verschil. Zij maken in hun artikel daarbij een onderscheid in *power-over*, *power-to* en *power-with* films.⁶ Verderop in hoofdstuk 2 zullen de termen *intersectionaliteit*, *power-over*, *power-to* en *power-with* uitgelegd worden. Zij beargumenteren dat gekleurde vrouwen voornamelijk afgebeeld worden in *power-over* films waarbij de vrouwen als mannelijk of geseksualiseerd worden neergezet.⁷ Dit lijkt niet het geval te zijn voor de drie hoofdpersonages van HIDDEN FIGURES.

Sutherland en Feltey beargumenteren in hun tekst dat gekleurde vrouwen in de film vaak weinig overeenkomen met de echte levens van gekleurde vrouwen om het aantrekkelijker te maken voor een wit publiek.⁸ Ik wil voor dit onderzoek een personage-analyse van de drie hoofdpersonages van deze film uitvoeren om te kunnen constateren wat de machtsposities van de hoofdpersonages zijn. Daarnaast wil ik met deze analyse laten zien wat de meerwaarde van een analyse op intersectioneel niveau kan zijn. De hoofdvraag die ik met dit onderzoek wil beantwoorden luidt: *Hoe kan er met behulp van intersectionaliteit kritisch gekeken worden naar de machtspositionering van de drie hoofdpersonages in HIDDEN FIGURES?*

In hoofdstuk 1 zal het theoretisch kader met de concepten *intersectionaliteit*, *power-over*, *power-to* en *power-with* uitgelegd worden waarna deze gekoppeld zullen worden aan de methode voor dit onderzoek, in de vorm van een personage-analyse. Aan de hand van deze methode zijn er drie analysevragen opgesteld die samen een antwoord op de hierboven geformuleerde hoofdvraag zullen vormen. In hoofdstuk 2 zullen de deelvragen beantwoord worden waarna er in hoofdstuk 3 een conclusie gegeven wordt die gekoppeld zal worden aan de theorie uit hoofdstuk 1. Tot slot zal er een antwoord gegeven worden op de hoofdvraag en zal het eindigen met een korte reflectie en een suggestie voor een vervolgonderzoek.

---

⁶ Sutherland en Feltey, 618.

⁷ Sutherland en Feltey, 622.

⁸ Sutherland en Feltey, 620.

Hoofdstuk 1: Opzet onderzoek

Intersectionaliteit, power-over, power-to en power-with

De term intersectionaliteit is een begrip dat in 1989 door de feministische juriste Kimberle Crenshaw bedacht is. Crenshaw staat vooral bekend om haar werk “Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics.”⁹ Hierin beargumenteert zij dat het gewone feminisme te gelimiteerd is en er vrijwel alleen aandacht besteed wordt aan de onderdrukking van blanke vrouwen. Hierdoor vallen zwarte vrouwen compleet buiten alle ‘boxen’ en wordt er weinig aandacht besteed aan representatie en gelijkheid. Er moet volgens haar gekeken worden naar de kruispunten tussen verschillen en ze geeft dit de term *intersectionaliteit*. Hierin construeren gender, ‘ras/ethniciteit, klasse, seksualiteit en andere assen van verschil een betekenis. Hierdoor is gender niet het belangrijkste object van de analyse, maar meer een onderdeel dat samenhangt met de andere assen van verschil.¹⁰

In het boek van Gloria Wekker, *Witte onschuld: Paradoxen van kolonialisme en ras*,¹¹ staat voornamelijk de neutraliteit van de witheid centraal en hoe de media en de machtsverschillen in de samenleving hierdoor verdeeld zijn. Dit werk is een toevoeging op het werk van Crenshaw omdat zij met duidelijke voorbeelden de intersectionele analyse toepast. Haar analyses kunnen als naslagwerk gebruikt worden voor het uitvoeren van een analyse op intersectioneel niveau. Daarnaast geeft zij een duidelijke uiteenzetting van het begrip intersectionaliteit en hoe zij de assen van verschil precies indeelt. Zij maakt gebruik van intersectionaliteit bij de benadering van witte zelfrepresentatie en zegt daarover:

Intersectionaliteit is een theorie en een methodologie, in belangrijke mate en in eerste instantie gebaseerd op zwart feministisch gedachtegoed, dat zich niet alleen bezighoudt met kwesties van identiteit, zoals vaak wordt gedacht, maar ook met een heel scala aan andere sociale en psychologische verschijnselen. Het is een manier van kijken naar de wereld met als principieel uitgangspunt dat het niet genoeg is om louter gender als het

---

⁹ Kimberle Crenshaw, “Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics,” *University of Chicago Legal Forum*: Vol. 1989: vol. 1, Artikel 8.j

¹⁰ G. Wekker, “Disciplinariteit als strijdtoneel: Gloria Anzaldúa en interdisciplinariteit”, in *Gender in media, kunst en cultuur*, red. R. Buikema en I. van der Tuin, (Bussum: Coutinho, 2007), 72 – 73.

¹¹ Gloria Wekker, *Witte onschuld: Paradoxen van kolonialisme en ras*, Amsterdam University Press, 2017.

voornaamste analytische instrument voor een specifiek fenomeen te nemen, maar dat gender als een belangrijke sociale en symbolische as van verschil tegelijkertijd werkzaam is met ander assen van verschil, zoals ras, klasse, seksualiteit en religie.¹²

In “Kennis als strijdtoneel: Antigone en het feministisch standpuntdenken,” leggen S. Bracke en M.P. de la Bellacasa uit dat intersectionele analyses de nadruk leggen op de verschillende vormen van onderdrukking, die gelijktijdig maar niet op dezelfde manier, ondervonden worden. Met deze vorm van analyseren wordt dus de nadruk gelegd op de sociale verhouding tussen etniciteit, klasse en gender die de levens van alle vrouwen bepalen.¹³ Deze bron is van belang voor het onderzoek omdat dit ook een goed voorbeeld geeft van een intersectionele analyse.

De begrippen *power-over*, *power-to* en *power-with* die Sutherland en Feltey gebruiken in hun artikel zijn belangrijk voor het onderzoek omdat de machtspositionering van de hoofdpersonages geanalyseerd zal worden. De betekenis van deze begrippen hebben zij gehaald uit Amy Allen’s artikel “Rethinking Power”¹⁴ waar Allen een duidelijk onderscheid maakt tussen de verschillende soorten macht. Onder *power-over*, ook wel *domination*, verstaat Allen de manier waarop het personage zijn wil over een ander uitvoert.¹⁵ Sutherland en Feltey stellen dat in *power-over* films vrouwen vaak sterk willen overkomen door masculien te zijn en hierdoor vaak worden geseksualiseerd.¹⁶ Bij *power-to* legt Allen uit dat het gaat om de manier waarop het personage reageert of handelt ondanks de onderdrukking die zij ondervindt.¹⁷ Het gaat hierbij dus om de manier waarop de vrouw zich uiteindelijk realiseert dat ze ondanks deze onderdrukking in het dagelijkse leven gewoon kan handelen. Sutherland en Feltey stellen vanuit hun onderzoek dat *power-to* films voornamelijk over blanke vrouwen uit de middenklasse gaan.¹⁸ Het derde machtsonderscheid dat Allen noemt is *power-with*, ook wel *solidarity*. Hierbij staat solidariteit aan elkaar centraal en draait het voornamelijk om het streven naar een collectief einddoel, vaak is dit einddoel een einde maken aan de onderdrukking die zij ondervinden.¹⁹ Sutherland en Feltey concluderen dat er maar weinig *power-with* films zijn en dat vaak dan toch de individuele onderdrukking centraler staat.²⁰

---

¹² Gloria Wekker, 36-37.

¹³ S. Bracke en M. P. de la Bellacasa, “Kennis als strijdtoneel: Antigone en het feministisch standpuntdenken,” in *Gender in media, kunst en cultuur*, red. R. Buikema en I. van der Tuin, (Bussum: Coutinho, 2007), 57.

¹⁴ Amy Allen, “Rethinking Power,” in *Hypatia* vol. 13, no. 1

¹⁵ Allen, 33.

¹⁶ Sutherland en Feltey, 619.

¹⁷ Allen, 34-35.

¹⁸ Sutherland en Feltey, 625.

¹⁹ Allen, 35.

²⁰ Sutherland en Feltey, 627-628.

Methodologie

Voor het analyseren van de machtspositionering van de drie hoofdpersonages zal ik een **personage-analyse** uitvoeren aan de hand van de methodes van Marc Vernet en Philippe Hamon. Philippe Hamon houdt zich voornamelijk bezig met de betekenis achter een personage in literaire werken en staat vooral bekend om zijn artikelen “De semiologische status van het personage (I, II en III).”²¹ Hamon stelt dat je begint met het definiëren van de belangrijkste karaktereigenschappen van een personage. Vanuit deze definitie ga je een betekenis geven aan de personages.²² Marc Vernet is een filmwetenschapper die kijkt naar de betekenis achter een filmpersonage in zijn artikel “Het filmpersonage.”²³ Hij beargumenteert in dit artikel dat een personage een bundeling van differentiële elementen is die geanalyseerd kunnen worden om achter de betekenis van het personage te komen.²⁴ Hij stelt dat een personage als het ware in oppositie staat tegenover een ander personage door verschillende elementen waardoor de relatie centraal komt te staan. Deze verschillende elementen kunnen in het dialoog zitten maar kunnen ook uit de cinematografie gehaald worden, dus stilistische elementen. “Een personage beschrijven betekent dus de netwerken beschrijven waarin de elementen circuleren en betekent dus ook alle personages beschrijven.”²⁵ Voor zijn analyses is het beschrijven van alle verschillen tussen de personages belangrijk waarbij met behulp van de intersectionele benadering een duidelijk beeld gecreëerd kan worden van de machtspositionering van de personages.

Omdat de focus van de analyse zal liggen op de personages zal er alleen naar de film inhoudelijk gekeken worden. Allereerst zal er een schema met alle scenes opgesteld worden met alle scenes die terug zijn te vinden in bijlage 1, deze bijlage fungeert ook als een synopsis voor de film.²⁶ Als er gerefereerd wordt naar een scene dan zijn de specificaties inclusief de tijdsaanduiding in de film terug te vinden in deze bijlage. Vervolgens zal er een schema opgesteld worden, bijlage 2, met de belangrijkste persoonlijke elementen van de personages, dus leeftijd, positie, werk, afkomst, thuissituatie et cetera.²⁷ Om het onderzoek niet te breed te maken zal er daarna toegespitst worden op drie hoofdassen, namelijk gender, etniciteit en

---

²¹ Phillippe Hamon, “De semiologische status van het personage (I),” in *Versus*, 3, (1989); Phillippe Hamon, “De semiologische status van het personage (II),” in *Versus*, 3, (1989); Phillippe Hamon, “De semiologische status van het personage (III),” in *Versus*, 3, (1989).

²² Phillippe Hamon, (II), 84.

²³ Marc Vernet, “Het filmpersonage,” in *Versus*, 3, (1989).

²⁴ Marc Vernet, 12.

²⁵ Marc Vernet, 13.

²⁶ Bijlage 1.

²⁷ Bijlage 2.

klasse. Aan de hand van de bevindingen hiervan zullen de volgende deelvragen beantwoord worden: (1) *Hoe worden de hoofdpersonages in Hidden Figures gepositioneerd aan de hand van gender?* (2) *Hoe worden de hoofdpersonages in Hidden Figures gepositioneerd aan de hand van etniciteit?* En (3) *Hoe worden de hoofdpersonages in Hidden Figures gepositioneerd aan de hand van klasse?* Tot slot zullen de antwoorden op de deelvragen vergeleken worden met de algemene bevindingen van Sutherland en Keltey en zal in de conclusie de hoofdvraag beantwoord worden.

Hoofdstuk 2: Analyse

De film is gebaseerd op het biografische verhaal van Katherine Johnson, Mary Jackson en Dorothy Vaughan, drie Afro-Amerikaanse vrouwen die bij NASA hebben gewerkt. Het speelt zich af in jaren 60 Amerika tijdens de Koude Oorlog. Naast de drie hoofdpersonages zijn er nog een paar andere personages die een belangrijke rol spelen in de positionering van de vrouwen. Het bijzondere is echter dat deze personen vrijwel allemaal fictief zijn en niet altijd gebaseerd zijn op echte personen. Het personage Al Harrison, de leidinggevende van de Space Task Group, is grotendeels gebaseerd op Robert C. Gilruth, maar door de gecompliceerde organisatorische structuur van de Space Task Group hebben de scriptschrijvers Al Harrison gecreëerd. Vervolgens zijn er nog de personages Paul Stafford en Vivian Mitchell beide ook gecreëerd zijn voor de film. Paul en Vivian reflecteren de opvattingen en houdingen van het blanke personeel in die periode.²⁸

Voor deze analyse zullen de machtsposities van Katherine, Mary en Dorothy geanalyseerd worden aan de hand van gender, etniciteit en klasse. De nadruk zal liggen op de machtsposities van de vrouwen en hoe deze verschillen/overeenkomen met de bevindingen van Jean-Anne Sutherland en Kathryn M. Feltey. Omdat er vanuit een intersectionele invalshoek naar machtsposities van de personages gekeken zal worden zal er niet alleen gelet worden op gender, maar ook etniciteit en klasse. Allereerst zullen kort de focuspunten van gender, etniciteit en klasse die belangrijk zijn voor de analyse uitgelegd worden.

Bij gender zal er gekeken worden naar de manier waarop de vrouwen tegenover de mannen gepositioneerd worden. Er zal voornamelijk gelet worden op houding van de mannen naar de vrouwen, of over vrouwen in het algemeen. Stellen de mannelijke personages in de film zich gelijk aan de vrouwen of zien zij zichzelf als superieur ten opzichte van de vrouwen? Daarnaast is het belangrijk om te bepalen hoe de vrouwen zichzelf presenteren, zijn zij vrouwelijk, masculien, hoe kleden zij zich etc. Hier zal dus ook gelet worden op de mise-en-scène, met nadruk op de kostuums/aankleding van de vrouwen.

Bij etniciteit zal er gelet worden op de verschillende vormen van discriminatie die de vrouwen ondervinden door hun etniciteit. Hierbij zal de nadruk liggen op de uitspraken, blikken en bewegingen van andere personages naar de vrouwen toe. Daarnaast zal er ook gekeken worden naar hoe er extra nadruk op de segregatie wordt gelegd aan de hand van de mise-en-

---

²⁸ Anonymous, "Modern Figures: Frequently Asked Questions," Website NASA. <https://www.nasa.gov/modernfigures/faq>.

scène. De reden hiervoor is dat de segregatie een grote invloed heeft op de positionering van deze drie gekleurde vrouwen. Voor de mise-en-scène zal er voornamelijk alleen toegespitst worden op kostuums en de inrichting van de sets, dit om het geheel niet te breed te maken. Tot slot zullen de klasseposities van de vrouwen geanalyseerd worden aangezien dit belangrijk is voor het bepalen van de machtsposities van de vrouwen. Bij klasse zal er gelet worden op de manier waarop er klasse verschillen zijn tussen de drie vrouwen en de blanke personages.

Gender

Allereerst zal er bij gender gekeken worden naar de houding van de mannen naar de vrouwen. Er wordt in de film namelijk sterk de nadruk gelegd op het verschil tussen man en vrouw. Een goed voorbeeld is de manier waarop Paul praat tegen Katherine als zij vraagt of ze bij de *Pentagon briefings* mag zijn omdat alle informatie te snel verandert wat invloed heeft op haar berekeningen. In scene 26 zegt hij dan ook duidelijk dat zij geen bevoegdheid heeft om deze briefings bij te wonen, hij zegt dat dit is omdat zij een burger is en daarbij ook nog eens een vrouw is. “Pentagon briefings are not for civilians. It requires the highest clearance. [...] And she’s a woman. There’s no protocol for a woman attending.”

Deze houding van de mannen tegenover de vrouwen is ook goed terug te zien in de cinematografie van de film. Dit komt het duidelijkst naar voren in de scènes van Katherine bij de Space Task Group waar ze langzaam steeds meer geaccepteerd wordt. In scene 6 als zij bij de Space Task Group aankomt zien we haar telkens lager in het shot gepositioneerd dan haar leidinggevende Al en Paul. Zowel Al als Paul worden in de shots dus boven haar geplaatst wat duidelijk aangeeft dat zij boven haar staan (afbeelding 1 en 2). Echter in scene 18 veranderen deze cameraposities ineens als Al letterlijk in haar beeld stapt en zich als gelijke stelt tot haar. Allereerst zien we Al nog op zijn balkon staan en hij stapt dus in haar beeld op het moment dat hij naar beneden loopt en aan haar vraagt waarom ze altijd zo lang weg is. Dit is goed terug te zien in de afbeeldingen 3 en 4. Opvallend aan deze shots is dat alle andere personages blijven zitten en zowel Katherine als Al boven hun gepositioneerd zijn. Op het moment dat Katherine begint uit te leggen waarom zij altijd zo lang weg is wordt er steeds meer langzaam op haar ingezoomd. Terwijl deze zoom plaatsvindt zijn er ook tussenshots van de andere personages, dus Al, Paul, Ruth en de overige werknemers die daar op dat moment aanwezig zijn (afbeeldingen 5 t/m 8). Deze shots laten vooral hun reacties op de situatie zien en lijken vooral veel onwetendheid uit te beelden. Hierna volgt er nog een scene tijdens de *Pentagon briefings*

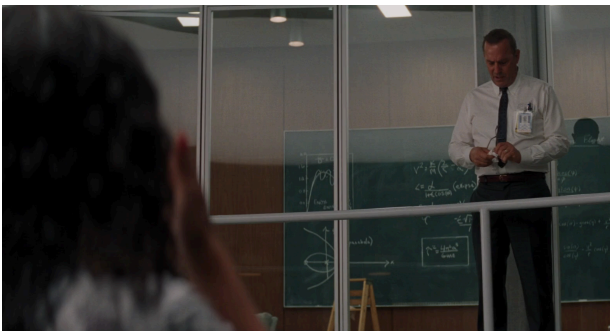
waar te zien is dat AI zijn vertrouwen in haar capaciteiten legt die bij de volgende paragraaf over etniciteit nog verder uitgewerkt zal worden.

Afbeelding 1: Shot van Paul die boven Katherine staat

Afbeelding 2: Shot van Katherine die hoog naar boven moet kijken naar Paul

Afbeelding 3: AI die op zijn balkon staat

Afbeelding 4: AI en Katherine die in hetzelfde shot op dezelfde hoogte zijn gefilmd

Afbeelding 5: Reactie van AI, scene 18

Afbeelding 6: Reactie van Ruth, scene 18

Afbeelding 2: Reactie van de 'overige' blanke mannen, scene 18 (1)

Afbeelding 8: Reactie van de 'overige' blanke mannen, scene 18 (2)

De manier waarop vrouwen zich presenteren in de film is ook van belang voor het bepalen van de machtspositionering. De reden hiervoor is omdat Sutherland en Feltey dit ook bediscussiëren als zij praten over de machtsposities van vrouwen in film. In deze film is de presentatie van de vrouwen tegenstrijdig aangezien zij, voornamelijk Katherine, kledingvoorschriften krijgen waar zij ten alle tijden aan moeten voldoen bij NASA. Op het moment dat Katherine de promotie krijgt naar de Space Task Group zegt Vivian in scene 6 duidelijk aan welke eisen zij moet voldoen daar. “Skirts must be worn past the knee. Sweaters are preferred to blouses. No jewellery. A simple pearl necklace is the exception.” Op het moment dat dit gemeld wordt zien we Katherine nog met haar eigen sieraden om. Ze draagt niet veel sieraden, enkel een ketting en een horloge, maar later in de film is wel te zien dat ze de ketting niet meer draagt (afbeelding 9 en 10).

Afbeelding 9: Katherine met haar eigen sieraden

Afbeelding 10: Katherine zonder haar eigen sieraden, later in de film

Over het algemeen is er in deze film sprake van vrouwen die heel vrouwelijk gekleed zijn en zich ook zo gedragen. We zien de vrouwen constant in jurken of mantelpakken met hakken eronder, zelfs in hun vrije tijd als ze niet op het werk zijn. Dit is goed te zien op afbeelding 11, waar de vrouwen net uit de kerk komen en zich op een soort picknick bevinden. De vrouwen zijn ook constant bezig met hun uiterlijk, wat vooral terug te zien is als zij naar het

toilet zijn geweest en vervolgens een momenten nemen om hun haar of make-up goed te doen (afbeelding- 12). Deze momenten zijn niet bijzonder opvallend maar zijn wel kleine momentjes in de film die iets zeggen over de vrouwelijkheid van de vrouwen. In de film lijkt Mary zich het meeste zorgen te maken om haar uiterlijk. In scene 2 (afbeelding 13) zien we Mary haar lipstick bij werken als ze met pech langs de weg staan.

Afbeelding 11: De drie vrouwen na de kerk

Afbeelding 12: Dorothy die haar haar goed doen in het toilet

Vervolgens zien we in scene 5 (afbeelding 14) dat Mary in de windtunnel vast komt te zitten met haar hak in een rooster. Ondertussen zijn ze al aan het aftellen voor de volgende windtunneltest waardoor Mary moet haasten om haar schoen los te krijgen. Ze blijft proberen totdat ze tevergeefs toch haar schoen moet achterlaten nadat Karl over de intercom zegt; “No shoe is worth your life.” Er lijkt in de film dus veel nadruk gelegd te worden op de zelfrepresentatie van de vrouwen als ‘vrouw’.

Afbeelding 13: Mary die haar lipstick bijwerkt

Afbeelding 14: Mary die met haar hak vastzit en deze los probeert te wrikken

Etniciteit

Er zijn verschillende vormen van discriminatie op basis van etniciteit in die in de film naar voren komen. Allereerst zal er gefocust worden op de mise-en-scene van de film. Er zijn regelmatig momenten in de mise-en-scene waar de nadruk wordt gelegd op het feit dat bepaalde secties voor de gekleurde personen die bij NASA zijn. Ruimtes voor de gekleurde werknemers worden aangegeven met 'colored only'. Deze shots zijn vaak wat langer waardoor de focus meer gelegd wordt op deze bordjes en de constante scheidingen van gekleurd en blank. De afbeeldingen 15 tot en met 18 zijn screenshots van deze shots in de film. De koffiepot op afbeelding 8 bij de Space Task Group was er in het begin niet maar werd door de medewerkers daar neergezet voor Katherine ook al is zij de enige gekleurde vrouw in het kantoor. Dit zijn allemaal kleine algemene momenten die dus regelmatig in de film voorkomen.

Afbeelding 15: 'Colored Computers' in de West Computing Building

Afbeelding 16: De koffiepot die voor Katherine is neergezet bij de Space Task Group

Afbeelding 17: Waterfontein in de stad

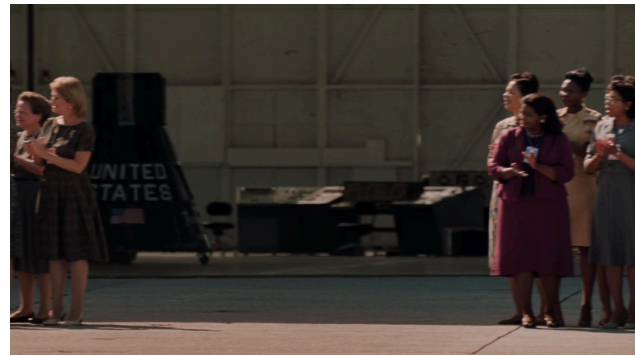

Afbeelding 18: Afzetting voor 'coloreds' achterin de bus

Een ander voorbeeld van de scheiding tussen gekleurd en blank is goed te zien in scene 11 als alle medewerkers van NASA de astronauten opwachten. Alle medewerkers staan in rijen opgesteld met een opvallende scheiding. Allereerst zien we de blanke mannen in een rij staan en vervolgens daar vlak naast de blanke vrouwen. De rij eindigt met de gekleurde vrouwen maar er is wel een groot gat gecreëerd tussen de blanke en gekleurde vrouwen. De gekleurde vrouwen staan ver gescheiden van de rest, terwijl de blanke vrouwen veel dichterbij de blanke mannen staan. Deze scheiding is goed te zien in de afbeeldingen 19 en 20. Met het camerawerk wordt hier ook extra de nadruk opgelegd doordat het een wat langer shot is waar de camera langs alle medewerkers gaat.

Afbeelding 19: Scene 11 waar de astronauten opgewacht worden door alle medewerkers van NASA

Afbeelding 20: De scheiding tussen de blanke en gekleurde vrouwen

Naast de mise-en-scène komen er in dialogen tussen personages in de film duidelijk momenten van discriminatie op basis van etniciteit voor. Een voorbeeld hiervan is scene 15 waar Dorothy met haar twee zoontjes naar de bibliotheek gaat op zoek naar boeken over programmeren zodat zij hierover kennis kan opdoen voor het IBM-apparaat. In de bibliotheek zien we Mary op zoek naar het boek maar het is nog niet heel duidelijk dat zij zich in de ‘blanke’ sectie van de bibliotheek bevindt. Vervolgens zien we de bibliothecaresse die naar haar toekomt om te vertellen dat ze daar niet hoort te zijn en dat ze geen problemen wilt in de bibliotheek en vraagt waar Dorothy naar op zoek is. Dorothy antwoordt dat ze op zoek is naar een boek waarop de bibliothecaresse antwoordt: “You have books in the colored section.” Als Dorothy vervolgens zegt dat ze daar niet het boek hebben dat ze zoekt zegt de bibliothecaresse: “That’s just the way it is.” Zelfs in de bibliotheek mogen ze niet in de blanke secties komen. Even later zien we Dorothy die met haar zoontjes de bibliotheek uit wordt gezet. Echter, Dorothy heeft zich hierdoor niet uit het veld laten slaan en eenmaal in de bus, in de gekleurde sectie achterin, haalt zij het boek dat ze zocht uit haar tas en begint ze eruit voor te lezen.

Ondanks dat er veel progressie lijkt te zijn in de film van de blanke personages naar de gekleurde personages toe lijkt dit soms een beetje stroef te gaan. In scene 31 is er een gesprek te zien tussen Dorothy en Vivian in de toiletten. Het bijzondere aan deze scene is dat we voor het eerst een blanke en gekleurde vrouw in dezelfde toiletruimte. Dit is voornamelijk doordat in scene 18 Al besloten heeft dat er vanaf dat moment geen onderscheid meer gemaakt gaat worden bij de toiletten. Hij zegt dan ook “At NASA we all pee the same color.” Er is dus langzaam een vooruitgang maar er wordt wel duidelijk gemaakt dat dit niet zonder problemen gaat en dat de blanken moeite hebben zich met aanpassen aan deze nieuwe regels. In scene 31 als Vivian tegen Dorothy begint over het IBM-apparaat en het goede werk dat Dorothy daar verricht. Vivian zegt uiteindelijk; “Despite what you may think, I have nothing against ya’ll,” waarop Dorothy antwoordt; “I know. I know you probably believe that.” Het komt er dus op neer dat Dorothy het wel wilt geloven maar dat dit niet zomaar opgelost is.

Het personage dat de meeste discriminatie op basis van etniciteit/ras ondervindt in deze film is Katherine. Dit is vooral bij de Space Task Group waar zij van begin af aan niet echt geaccepteerd wordt vanwege haar huidskleur. Als zij in scene 6 de Space Task Group binnenstapt wordt zij allereerst aangezien voor de conciërge en wordt ze raar nagekeken door de blanke mannen die daar werken. Dit is duidelijk terug te zien in de afbeeldingen 21 en 22. Regelmatig krijgt zij deze blikken van de blanke mannen bij de Space Task Group en vervelende opmerkingen van Paul wat bijzonder is aangezien ze allemaal hetzelfde werk doen daar. Paul behandelt haar voornamelijk als een ‘computer’ en erkent haar talent niet. Dit komt vooral naar voren als zij telkens haar naam op de rapporten zet waarna hij het voorblad afscheurt en vervolgens zegt: “Computers don’t author rapports.”

Afbeelding 21: Katherine die aangezien wordt voor conciërge bij de Space Task Group

Afbeelding 22: De blikken van de blanke mannen op het moment dat Katherine binnenkomt

Pas aan het einde van de film worden de vrouwen geaccepteerd ongeacht hun huidskleur. Er wordt normaal tot ze gesproken en door de film heen zie je dat de blanke personages losser worden naar de gekleurde personages toe. Dit komt ook naar voren door het gebruik van bepaalde cinematografische elementen. Zo is er een duidelijk verschil tussen hoe Mary in beeld wordt gebracht als zij met Karl praat en Katherine die door Al toegesproken wordt in het begin van de film. Mary wordt van begin af aan al op dezelfde hoogte gefilmd als Karl terwijl hij haar leidinggevende is (afbeelding 23). De voornaamste reden hiervoor is dat Karl zichzelf al vanaf de eerste dag gelijkstelt aan Mary. Hij vermeldt namelijk in scene 5 bij de windtunnel dat hij een Poolse Jood is, en dat zijn ouders zijn gestorven in een concentratiekamp en dat niets onmogelijk is. Dit is naar aanleiding van het gesprek die zij hebben over het feit dat Karl vindt dat Mary mee moet doen aan het *Engineers Training Program*.

Afbeelding 23: Mary en Karl die in dezelfde camerapositie gefilmd worden

Afbeelding 24: Al die boven Katherine gepositioneerd staat in het shot

Als we dit vergelijken met de manier waarop Katherine in beeld gebracht wordt als zij toegesproken wordt door Al of Paul dan zit hier een groot verschil in, zoals al eerder is vermeld in de paragraaf over gender (afbeelding 24). Er is dus vanaf scene 18 een duidelijke verandering in de houding van Al naar Katherine toe. Dit komt het meest naar voren in scene 26 als Katherine eindelijk toegang krijgt tot de *Pentagon briefings*. In deze scene wordt zij nog steeds niet geaccepteerd door Paul maar zien we wel dat Al dit doet door haar bij de *Pentagon briefing* te laten. Op het moment dat zij de ruimte binnenloopt zien we alle hoofden omdraaien valt iedereen stil en kijken zij een ongemakkelijk naar haar (afbeelding 25). Als het overleg begint dan valt het vooral op dat alle cameraposities of vanaf de tafel of achter Al zijn. Het overleg gaat over de berekening van de lancering, de berekening waar Katherine al een tijd mee bezig is. Al geeft haar vervolgens een stuk krijt, op het moment dat hij dit krijtje overhandigt zien we een lange close-up van de handen van Katherine en Al (afbeelding 26). In dit shot komt goed het zwart/wit contrast naar voren maar het symboliseert het ook het vertrouwen dat Al in

Katherine heeft en dat laat zien in het bijzijn van belangrijke personen. Vervolgens zien we haar langzaam naar het bord lopen waar ze haar berekeningen op gaat schrijven.

Afbeelding 25: Katherine die de Pentagon briefingsruimte binnenstapt en de blanke mannen die allemaal omkijken

Afbeelding 26: Al die het krijtje aan Katherine geeft

Het opvallende aan deze shots in de scene is dat het camerawerk hetzelfde is als in scene 18. De focus is constant op haar gericht als zij haar berekeningen uitlegt met constante cuts naar de andere blanke personages die vol verbazing kijken hoe snel zij dit uit haar hoofd berekent. Ook hier begint het met een close up die langzaam inzoomt op de personages en de camera glijdt als het ware over de tafel naar haar toe (afbeelding 27). Daarbij staat zij hier ook weer boven de blanke personages gepositioneerd wat goed terug te zien is in afbeelding 28.

Afbeelding 27: Positie van de camera op tafel

Afbeelding 28: Katherine die 'boven' de blanke gepositioneerd staat

Klasse

Met klassepositie wordt de sociale klasse van de personages bedoeld die vooral wordt bepaald door hun inkomen en sociale status in de samenleving. Het is vanaf de eerste scenes al duidelijk dat de drie vrouwen tot de middenklasse behoren. Het belangrijkste kenmerk waardoor ze tot de middenklasse behoren is dat ze alle drie bij NASA, een overheidsinstituut, werken en alle drie in het bezit zijn van universitaire diploma's. De drie vrouwen, en alle andere gekleurde vrouwen die bij NASA werken, behoren tot de groep Afro-Amerikaanse middenklasse die snel opkwam sinds de late negentiende eeuw. "In a period of more than one hundred years (1865-1970), the black middle class increased from a small group of 'free Negroes' to a sizable stratum of the black population."²⁹ Door de veranderingen in de tijd kunnen de gekleurden in Amerika nu ook tot de middenklasse behoren wat meer privileges in de samenleving geeft.

De drie vrouwen behoren wel tot de middenklasse net als de blanke personages in de film, maar er zijn wel duidelijke verschillen tussen blank en gekleurd in de film. Ondanks de rassensegregatie in de jaren 60 is de 'zwarte' middenklasse wel enigszins te vergelijken met de 'witte' middenklasse in Amerika.³⁰ Echter, door de verschillen in gender en etniciteit werden de meeste gekleurde personen in de middenklasse door de blanken in de middenklasse niet als gelijken gezien.³¹ Dit geldt ook voor de drie hoofdpersonages die benadeeld worden doordat zij een andere etniciteit hebben terwijl zij wel dezelfde werkzaamheden uitvoeren als de blanken.³² Dit wordt niet heel nadrukkelijk vermeld in de film maar er is een moment in scene 18 waar het sterk naar voren komt. Eerder in de film, scene 6, wordt er al tegen Katherine gezegd dat ze geen sieraden mag dragen tenzij het een parelketting is. In scene 18 komt zij hierop terug als ze haar baas Al confronteert nadat hij boos op haar was geworden omdat ze telkens zo lang wegblijft als ze naar het toilet gaat. Katherine zegt dan "And don't get me started about the 'simple pearl necklace' I can't afford. Lord knows you don't pay the coloreds enough for that. And I work like a dog day and night [...]"

Bijzonder is dat de posities van de drie vrouwen verbetert door de film heen. De vrouwen beginnen alledrie in de *West Computing Room* waar ze 'Computers' zijn bij NASA

---

²⁹ Thomas J. Durant en Joyce S. Loudon, "The Black Middle Classe in Amerika: Historical and Contemporary Perspectives," in *The Atlanta University Review of Race and Culture*, Vol XLVII, no. 4, Clark Atlanta University, 1986, 254.

³⁰ Thomas J. Durant en Joyce S. Loudon, 253.

³¹ Thomas J. Durant en Joyce S. Loudon, 257.

³² Margot Lee Shetterley, *Hidden Figures. The Untold Story of the African American Women Who Helped Win the Space Race*, Harper Collins: London, 1996, 196.

en krijgen een voor een, een promotie bij NASA. Katherine gaat naar de Space Task Group waar ze eerst een tijdelijke positie heeft maar aan het eind toch een vaste positie krijgt, en samen gaat werken met Al en Paul. Mary krijgt eerst een positie als assistent bij de *Engineering Department* maar heeft wel de ambitie om zelf ingenieur te worden. Uiteindelijk krijgt zij de mogelijkheid om avondklassen te volgen en af te studeren als ingenieur. De positie van Dorothy verbeterd misschien nog wel het meest, zij begint net als iedereen ook onderaan in de *West Computing Room* maar heeft wel de ambitie om *supervisor* te worden aangezien ze al wel de werkzaamheden van een *supervisor* doet. Echter, Vivian zegt telkens dat dit geen mogelijkheid is en geeft nooit een duidelijke reden. Aan het eind krijgt Dorothy alsnog de positie van supervisor inclusief het langverwachte respect van Vivian. In het begin werd zij namelijk nooit bij haar achternaam genoemd, vanwege haar etniciteit en positie daardoor in het bedrijf, maar in de laatste scene wordt zij dan toch Mrs. Vaughan. Hierdoor wordt zij in dezelfde positie geplaatst als Vivian en ook als gelijke gewaardeerd door Vivian.

Hoofdstuk 3: Conclusie

De hoofdvraag voor dit onderzoek luidde: *Hoe kan er met behulp van intersectionaliteit kritisch gekeken worden naar de machtspositionering van de drie hoofdpersonages in HIDDEN FIGURES?* Om hier een antwoord op te kunnen geven is het eerst nog belangrijk om de theorie van hoofdstuk 1 te koppelen aan de bevindingen van de analyses in hoofdstuk 2. Hierdoor kunnen de machtsposities van de drie Afro-Amerikaanse vrouwen bepaald worden.

Als we kijken naar de *power-over*, *power-with* en *power-to* die Sutherland en Feltey beargumenteren in hun tekst dan kan er gesteld worden dat de machtspositie van de vrouwen een *power-to* machtspositie is. Er is namelijk geen sprake van een *power-over* positie want we hebben geconstateerd dat het hier niet om vrouwen gaat die masculien zijn of geseksualiseerd worden door de andere personages. Het is ook geen *power-with* machtspositie want de verhalen van de vrouwen als individu staan veel meer centraal dan het collectief. Het gaat wel over de discriminatie die in die tijd plaatsvond maar zij streven niet samen naar een collectief einddoel. Er zou dus gesteld kunnen worden dat de machtsposities van de vrouwen een *power-to* machtspositie zijn. Het gaat vooral om hun persoonlijke ervaringen bij NASA en hoe zij handelen als zij onderdrukking en discriminatie van hun blanke collega's ondervinden. Dit is bijzonder aangezien Sutherland en Feltey in hun artikel beargumenteren dat een *power-to* machtspositie vrijwel alleen bij blanke vrouwen uit de middenklasse voorkomt in films. In het geval van Afro-Amerikaanse vrouwen zijn het voornamelijk altijd *power-over* machtsposities.³³

Deze onderdrukking en discriminatie naar de drie hoofdpersonages toe worden telkens door middel van camerabewegingen, de mise-en-scène, dialogen en houdingen van de blanke personages versterkt. Intersectionaliteit is een manier van analyseren waarbij er niet alleen gekeken wordt naar gender maar ook naar alle andere assen van verschil. Het doel hiervan is om uit het binaire denken te stappen omdat personages niet alleen verschillen van elkaar in gender maar ook in etniciteit, klasse, seksualiteit et cetera. Dit geeft een completer beeld van de overeenkomsten en verschillen tussen de personages. De meerwaarde van deze analyse op een intersectionele manier is dat er breder gekeken kan worden naar de personages en hun positie in de film.

Er is hierboven al geconcludeerd dat de machtspositie van de drie vrouwen een *power-to* machtspositie is. De nadruk ligt heel erg op hun ontwikkeling bij NASA en hoe zij

---

³³ Sutherland en Feltey, 618-623.

persoonlijk omgaan met de dagelijkse discriminatie en onderdrukking in het bedrijf. Door op een intersectionele manier naar de personages gekeken te hebben is er vooral naar voren gekomen in de analyses dat de personages op veel assen verschillen van hun blanke collega's. De drie Afro-Amerikaanse vrouwen worden benadeeld niet alleen omdat ze Afro-Amerikaans zijn en dus een andere huidskleur hebben maar ook omdat ze vrouw zijn. Deze twee assen van verschil zorgen er samen voor dat hun machtspositie en daardoor ook enigszins hun klasse positie verschilt van de blanke personages. Dit komt heel sterk naar voren in een scene die in de analyse meerdere malen besproken is, scene 18, als Katherine haar breakdown heeft en duidelijk uitlegt aan Al wat er allemaal mis is in het bedrijf. Katherine zegt in deze scene:

There's no bathroom here. There are no colored bathrooms in this building or any building outside the West Campus. Which is half a mile away! Did you know that? I have to walk to Timbuktu just to relieve myself! And I can't take one of the handy bikes. Picture that, with my uniform: skirt below the knees and my heels. And don't get me started about the 'simple pearl necklace' I can't afford. Lord knows you don't pay coloreds enough to afford pearls.

Deze scene is een goed voorbeeld van de gender, etniciteit en klasse verschillen die spelen in de film. Gender omdat ze aan bepaalde kledingseisen moet voldoen en etniciteit omdat ze veel privileges mist die de blanke werknemers daar wel hebben. Ondanks dat ze in dezelfde klasse, de middenklasse, behoren zijn er dus heel veel verschillen waardoor er constant een onderscheid gemaakt wordt in hun prestaties. De gekleurde vrouwen zijn net zo intelligent en waardevol voor NASA als de blanke werknemers maar in het begin krijgen zij deze erkenning nog niet. Deze verschillen komen naar voren als je naar een van de assen kijkt, maar door middel van de intersectionele manier komen er dus veel meer verschillen naar voren. Er is dus veel meer verschil dan enkel zwart of wit, man of vrouw, arm of rijk, zij hebben allemaal invloed op elkaar bij het bepalen van de relaties van de personages tot elkaar.

Als we dan nu kijken naar de machtspositionering van de hoofdpersonages dan valt er vooral op dat de machtspositie van Katherine het meeste naar voren komt van de drie vrouwen. Het draait vooral om haar leven en alle discriminatie die zij constant ondervindt bij de Space Task Group. Dat geeft ook meer lading aan de quote van hierboven omdat zij uiteindelijk zich uitspreekt over alle discriminatie die zij dagelijks ondervindt. De andere personages doen dit ook maar op een andere manier. Mary stapt naar de rechter om toegang te krijgen tot de universiteit en Dorothy blijft bij Vivian aandringen over de functie van *supervisor*. Maar geen van tweeën lijkt de discriminatie te ondervinden die Katherine dagelijks meemaakt.

Voor een volgend onderzoek zou ik de analyse anders willen uitvoeren en meer op de neoformalistische manier naar de film gaan kijken. De reden hiervoor is dat er nu een klein deel cinematografische analyse in zit waar toch al heel veel bijzondere bevindingen uit gekomen zijn die nog meer aan de analyse kunnen toevoegen. Zo vind ik het heel bijzonder dat sommige scènes op dezelfde manier gefilmd zijn waar een betekenis uit gehaald zou kunnen worden. Het is nu meer gericht op het discours, voornamelijk door de intersectionele manier van analyseren. Als ik het hetzelfde onderzoek nog een keer zou uitvoeren dan zou ik het misschien interessanter vinden om maar één personage te analyseren. Nu zijn er toch nog veel belangrijke momenten uitgelaten die wel van belang voor de analyse geweest hadden kunnen zijn. Daarentegen ben ik wel tevreden met de resultaten van het onderzoek en sluiten deze goed aan op mijn hypothese toen ik het onderzoek begon.

Voor een vervolgonderzoek zou het heel interessant zijn om het originele verhaal van het boek van Margot-Lee Shetterley naast het filmverhaal te leggen aangezien er veel belangrijke plotpunten veranderd zijn om het zwart/wit verschil aan te sterken in de film. Een andere insteek voor dit onderwerp is om het wat breder te onderzoeken en te gaan kijken naar de context van de film. Het blijft voor mij persoonlijk bijzonder dat een dergelijke film over drie Afro-Amerikaanse vrouwen toch een bijna gehele witte productie heeft.

Bronnenlijst

Literatuur

Bracke, S. en M. P. de la Bellacasa. “Kennis als strijdtoneel: Antigone en het feministisch standpuntdenken.” In *Gender in media, kunst en cultuur*, red. R. Buikema en I. van der Tuin, Bussum: Coutinho, 2007.

Crenshaw, Kimberle “Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics.” *University of Chicago Legal Forum*: Vol. 1989: Vol. 1, Artikel 8.

Hamon, Philippe. “De semiologische status van het personage (I).” In *Versus*, 3, 1989.

Hamon, Philippe. “De semiologische status van het personage (II).” in *Versus*, 3, 1989.

Hamon, Philippe. “De semiologische status van het personage (III).” In *Versus*, 3, 1989.

Shetterley, Margot Lee. *Hidden Figures. The Untold Story of the African American Women Who Helped Win the Space Race*. Harper Collins: London. 1996.

Sutherland, Jean-Anne en Kathryn M. Feltey. “Here’s looking at her: an intersectional analysis of women, power and feminism in film.” In *Journal of Gender Studies*, vol. 26, no. 6.

Durant, Thomas J. en Joyce S. Loudon. “The Black Middle Classe in Amerika: Historical and Contemporary Perspectives.” In *The Atlanta University Review of Race and Culture*, Vol XLVII, no. 4, Clark Atlanta University. 1986.

Vernet, Marc. “Het filmpersonage.” In *Versus*, 3. 1989.

Wekker, Gloria. “Disciplinariteit als strijdtoneel: Gloria Anzaldúa en interdisciplinariteit”. In *Gender in media, kunst en cultuur*, red. door Rosemarie Buikema en Iris van der Tuin, Bussum: Coutinho, 2007.

Wekker, Gloria. *Witte onschuld: Paradoxen van kolonialisme en ras*. Amsterdam University Press, 2017.

Media

HIDDEN FIGURES. Geregisseerd door Theodore Melfi. 2016. 20th Century Fox Home Entertainment, 2017. Blu-Ray.

Nieuwsberichten

“Oscar Nominees Discuss Diversity in Hollywood amid the #OscarsSoWhite backlash.” LA Times, februari 2016. Laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017. <http://www.latimes.com/entertainment/la-et-oscars-so-white-reaction-htmlstory.html>.

Gray, Tim. “Academy Nominates All White Actors For Second Year In A Row.” Variety, januari 2017. Laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017. <http://variety.com/2016/biz/awards/oscar-nominations-2016-diversity-white-1201674903/>.

Miller, Julie. “How Chris Rock Addressed the #OscarsSoWhite Controversy In His Oscar Monologues.” Vanity Fair, februari 2016. Laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017. <https://www.vanityfair.com/hollywood/2016/02/chris-rock-oscars-monologue-oscarssowhite>.

Pulver, Andrew. “#HollywoodSoWhite: diversity report gives damning gives damning picture of US film industry.” The Guardian, februari 2016. Laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017. <https://www.theguardian.com/film/2016/feb/22/hollywood-so-white-diversity-report-us-film-industry-ethnic-minorities-lgbt-women>.

Rock, Lucy. “Viola Davis leads mission to bring diversity in Hollywood.” The Guardian, september 2017. Laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017. <https://www.theguardian.com/film/2017/sep/23/viola-davis-julius-tennon-diversity-hollywood>.

Tsai, Martin. “#HollywoodSoWhite: How Lack of On-Screen Diversity Perpetuates White Supremacy.” Reappropriate, september 2017. Laatst geraadpleegd op 24 oktober 2017. <http://reappropriate.co/2017/09/hollywoodsowhite-how-lack-of-on-screen-diversity-perpetuates-white-supremacy/>.

Van Hoogstraten, Diederik. “Veel aandacht voor diversiteit bij Oscars.” NRC, februari 2017, laatst geraadpleegd op 16 november 2017. <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/02/28/veel-aandacht-voor-diversiteit-bij-oscars-7017125-a1547884>.

Websites

Anonymous. “Modern Figures: Frequently Asked Questions.” Website NASA. <https://www.nasa.gov/modernfigures/faq>

Bijlage 1: Scene indeling

Het onderscheid van de scenes is voornamelijk gebaseerd op verandering van plaats, tijd of personages. Alle tijden zijn niet op de seconde correct!

Scene 1

00:45 – 02:58; Katherine

- (Virginia, 1926)
- De ouders van Katherine zitten bij het schoolhoofd die tegen hun zegt dat Katherine zo geavanceerd is dat ze naar een school voor speciale kinderen kan gaan. Maar aangezien de enige school voor gekleurde speciale kinderen begint bij sixth grade, Katherine is hier pas acht, moet zij een paar klassen overslaan. Daarnaast geeft het schoolhoofd de ouders van Katherine geld zodat ze dit kunnen financieren, aangezien ze hiervoor ook moeten verhuizen, dit geld is afkomstig van alle docenten.
- Daarna zien we jonge Katherine een moeilijke wiskundige vergelijking oplossen en zijn de oudere klasgenoten duidelijk onder de indruk.

Dit lijkt echter wel het enige personage met een achtergrondverhaal te zijn. De ouders zijn arm en kunnen met de hulp van de leraren de nieuwe school te kunnen financieren.

Schoolhoofd zegt; "I've never seen a mind quite like your daughters, you have to see what she becomes."

Scene 2

02:58 – 7:13; Katherine, Mary, Dorothy

- De drie vrouwen staan met pech aan de kant van de weg. Dorothy probeert de auto te maken. Maar op een gegeven komt er een politieauto aangereden. (No crime in a broken-down car, no crime in being negro neither), ze zijn bang, komt een witte man uit de auto stappen. Deze man is allesbehalve vriendelijk tegen de vrouwen. Op het moment dat ze NASA noemen, verandert zijn houding naar de vrouwen. Verteld hun dat hij niet wist dat er vrouwen werkten bij NASA, en begint over de Russen (Spoetniks) te praten.
- Hij stelt voor om te helpen maar Dorothy kan dit zelf, waarna hij voorstelt ze te escorteren met de politiewagen voor hun rijdend zodat ze op tijd op het werk kunnen kijken. (Three negro woman are chasing a white policeman down the highway in 1961, ladies that is a god ordained miracle.

Scene 3

7:13 – 10:20; Al Harrison en Paul Stafford

Wat hier gebeurt is wel belangrijk voor de historische positie van het verhaal, maar niet voor de machtposities van de hoofdpersonages.

- Echter, deze scene introduceert wel twee andere belangrijke personages voor het verhaal, namelijk Al Harrison en Paul Stafford, die in de verhaallijn van Katherine een grote rol spelen.

Opvallend hier in vergelijking tot de voorafgaande scene is dat deze scene heel grijs en grauw is. De vorige scene was ondanks het hele gedoe met de politie nog steeds heel vrolijk en kleurrijk.

Scene 4

10:20 – 13:00; Al de gekleurde vrouwen bij NASA + Mrs. Mitchell (blanke vrouw)

- Deze scene speelt zich af in de West Area Computing Department, waar alle gekleurde (afgezonderd van de rest at Langley) daar als menselijk computers werken (dit is nog voor de tijd van de IBM) en alles met de hand moeten uitrekenen. (Er is hier dus al sprake van een groep slimme afro Amerikaanse vrouwen)
- **Mary** krijgt een permanente opdracht bij de engineering Department
- **Dorothy** lijkt hier de supervisor van de gekleurde vrouwen te zijn
- Mrs. Mitchell (of ook wel Vivian, maar alle gekleurde vrouwen noemen haar bij haar achternaam terwijl zij hen wel bij de voornaam noemt) komt binnen en zegt tegen **Dorothy** dat ze op zoek is naar iemand die goed is in analytische geometrie voor de Space Task Group waarna Dorothy zegt dat Katherine de juiste persoon hiervoor is.
- Mrs. Mitchell loopt weg en Dorothy loopt haar achterna en vraagt naar de open vacature voor Supervisor waar zij op gesolliciteerd heeft, en of ze al iets gehoord heeft. Het antwoord hierop is dat het gekleurde departement geen Supervisor toegewezen krijgt. Dorothy zegt hierbij ook dat ze eigenlijk al het werk als Supervisor doet en dat ze dus net zo goed ook deze positie officieel toegewezen kan krijgen.

Scene 5

13:00 – 15:55; Mary en Karl Zielinski

- Mary komt aan bij het engineering departement, waar ze bezig zijn met een windtest, maar ze komt met haar schoen vast te zitten. De test faalt.
- Karl en Mary proberen erachter te komen wat er veranderd moet worden aan de capsule zodat deze de volgende keer de windtest wel haalt. Ze stelt voor dat ze de panelen op een andere manier kunnen vastmaken. Karl is onder de indruk en zegt dat dat er nog een opening is in de Engineer Training Program, en zegt dat ze dit moet doen. Hierop antwoordt zij dat dit een onmogelijk wens is voor een 'negro-woman', waarop hij vraagt dat als ze een witte man was geweest of ze dan wel een deze wens zou hebben. Ze zegt hierop dat ze de wens niet eens hoefde te hebben, dat ze het dan allang geweest was, waarbij ze uitlegt dat de enige scholen met engineering programs off limit zijn voor gekleurde mensen.

Scene 6

15:55 – 21:40; Katherine en Mrs. Mitchell + de mannen in de Space Task Group

- Mrs. Mitchell begeleidt Katherine naar de Space Task Group. Ze legt hierbij duidelijk uit dat Katherine de eerste gekleurde vrouw in dit departement is en dat ze zich netjes moet gedragen zodat ze Mrs. Mitchell niet voor schut kan zetten. Ze mag een rok tot over de knie moet dragen en geen sieraden om mag tenzij het parels zijn.
- Eenmaal binnen wordt ze vergist als de conciërge, en vooral 'vies' nagekeken door de mannen die daar werken.
- Al Harrison zegt dat ze de berekeningen van Paul Stafford moet nakijken, die hier fel tegen protesteert, waarna Al een hele monoloog houdt over het belangrijke werk dat ze doen.
- Paul Stafford geeft zijn berekeningen en rapport uiteindelijk wel aan Katherine, maar heeft alle 'belangrijke' informatie uitgestrekt.
- Katherine vraagt waar het toilet aan de secretaresse, waarop het antwoord is dat ze niet weet waar 'haar' (de gekleurde) toilet is.

Scene 7

21:40 – 26:55; Katherine

- Katherine gaat op zoek naar een toilet voor gekleurde vrouwen en neemt haar papierwerk mee, er blijkt er uiteindelijk geeneens te zitten in dit gebouw waardoor ze helemaal naar de westkant van Langley moet rennen waar zich het enige toilet voor gekleurde vrouwen is (dit is ook het gebouw speciaal voor de gekleurde vrouwen)
- Ondertussen vraagt Al zich af waar Katherine gebleven is waarop de secretaresse zegt dat ze 'on a break' is. Een tijdje later komt ze terugrennen en krijgt ze de vraag of het al af is. En krijgt weer een nieuwe stapel op haar bureau. Paul schudt afkeurend zijn hoofd.
- Een tijdje later pakt Katherine een kopje koffie waarna ze allemaal afkeurende en vieze/boze blikken krijgt van de blanke mannen in de taakgroep.
- Katherine is samen met Al nog de enige persoon tot laat op het werk. (ze noemt hem mr. Harrison), ze hebben een gesprek over het belang van de berekeningen en hoe snel er dingen veranderen bij hun. 'Look beyond the numbers', 'I don't need another smart girl with an adding machine,' hij is op zoek naar iemand die meer kan dan alleen goed rekenen en dus verder kan kijken dan de berekeningen. (hij lijkt zich ook geen enkele seconde echt druk te maken om het feit dat ze een gekleurde vrouw is, hij is veel meer bezig met dat wat ze kan dan hoe ze eruit ziet!)

Scene 8

26:55 – 28:52; Katherine, Mary, Dorothy

- In de auto terug naar huis klaagt Dorothy over het feit dat ze nog steeds niet de Supervisor positie heeft terwijl de andere twee wel een soort van promotie hebben gehad.

Scene 9

28:52 – 32:20; Katherine, haar moeder, en haar drie dochters

- Katherine legt uit aan haar moeder, die in hetzelfde huis woont, dat ze laat was omdat ze een soort van promotie heeft gehad.
- Ze gaat nog naar de kamer van haar kinderen, die allemaal op dezelfde kamer slapen, en legt uit dat ze zowel een moeder als een vader moet zijn voor de kinderen en daardoor meer moet werken en vaker later thuis zal zijn.

Scene 10

32:20 – 37:40; Katherine, Mary, Dorothy (en de 'black community' waar ze wonen)

- In de kerk, waar de vrouwen geprezen worden omdat ze bij NASA werken.
- Mary, spreekt met haar man (Levi) over het feit dat ze een engineer wilt worden, hij zegt dat dit onmogelijk is en dat hij niet gelooft dat ze haar droom waar kan maken (vanwege de segregatie)
  - o Opvallende scene hier met de twee kinderen, het zontje moet groenten eten en wilt dat niet. Op het bord van de dochter wordt ook groenten neergelegd die hier ook tegen protesteert, waarna Mary zegt dat als haar broertje het moet dan moet zij het ook. (Gelijkheid) > opvallend vooral na het gesprek met haar man over het feit dat ze een engineer wilt worden.
- Mary en Dorothy proberen Katherine te koppelen aan de kolonel (Jim). Eventjes later vraagt hij aan Katherine wat ze precies doet bij NASA. Hij is verbaasd dat 'something so taxing' door vrouwen wordt gedaan. (Discriminatie op basis van gender?) Katherine reageert hierop met de feiten dat ze de eerste gekleurde vrouw was op de

universiteit van West Virginia, en wat ze allemaal kan, en dat er nog 20 andere vrouwen zijn die zo goed zijn en bij NASA werken.

Scene 11

37:40 – 39:27; Bij NASA (iedereen)

- De zwarte vrouwen staan apart van de rest van mensen die er werken. (Opvallend is ook hier dat eerst alle blanke mannen in een lijn staan. Vervolgens alle blanke vrouwen. En tot slot helemaal aan het einde de gekleurde vrouwen)
- John Glenn is de enige die geïnteresseerd is in wat de gekleurde vrouwen doen bij NASA.

39:27 – 40:58; Katherine bij de Space Task Group

- Er blijkt een 'coloriet' koffiepote speciaal voor haar alleen neergezet te zijn.
- Paul Stafford is nog steeds onaardig tegenover haar als het gaat om de berekeningen, ze zegt dat ze het met door alles wat doorgestreept is niet haar werk kan doen.

Scene 12

40:48 – 42:48; Dorothy, Mrs. Mitchell

- Het IBM-apparaat is binnen en moet in de speciale ruimte daarvoor geplaatst worden.
- Dorothy komt voorbijlopen onderweg naar Mrs. Mitchell waar ze spullen wilt afleveren. Mrs. Mitchell zegt dat hun 'runner' het werk had kunnen ophalen. 'you need to be working not walking'
- *Opvallend hier is dat de East Computing Room (voor alle blanke vrouwen) veel ruimer is en elke vrouw een eigen bureau etc. heeft.*
- Dorothy vraagt naar wat ze aan het bouwen zijn, het IBM-apparaat dus, dit blijkt een apparaat te zijn die sneller berekeningen kan maken dan iedereen bij elkaar.

Scene 13

42:48 – 46:16; Katherine bij de Space Task Group

- Katherine is bezig met de berekeningen op het bord.
- Ze rent weer naar de wc, ondertussen zijn de mannen naar haar berekeningen op het bord aan het kijken die correct blijken te zijn. Al vraagt van wie dit werk is.
- Als Katherine weer weg is moet ze alles uitleggen in het kantoor van Al, hij vraagt hoe dit kan terwijl er zoveel gecensureerd is voor haar, en zegt dat ze het tegen het licht heeft gehouden zodat ze het kon lezen waardoor ze alle info heeft en zo beter de berekeningen kon maken.
- Ze krijgt van Al de clearance om vanaf nu alles informatie te lezen zodat ze beter kan berekenen.

Scene 14

46:16- 47:28; Katherine, Mary, Dorothy, Mrs. Mitchell

- In de kantine voor gekleurde vrouwen, Mrs. Mitchell komt binnen en zegt tegen Mary dat NASA geen vrouwen commissiegoed voor de Engineer Training Program en dat ze daar ook niet de juiste educatie voor heeft. Waarop ze antwoordt dat ze een Ba diploma heeft in Wiskunde en Fysica Sciences, wat hetzelfde is als de meeste engineers die er werken. Mrs. Mitchell antwoordt hierop dat het nu ook nodig is om advanced extension courses gevolgd te hebben aan de Universiteit van Virginia.
- Er is veel frustratie tussen de vrouwen, Mary zegt "Every time we have chance to get ahead ya'll move the finish line", waarop Mrs. Mitchell zegt dat ze dankbaar moeten zijn dat ze überhaupt een baan hebben.

47:28 – 49:02; Mary, Dorothy, Katherine bij Dorothy thuis (een paar dagen later) maar zelfde onderwerp

- Mary blijft doorgaan over het feit dat ze het niet eerlijk vindt dat ze weer klassen moet volgen. Daarbij is het een universiteit die nog steeds gesegregeerd is en dat ze nooit een course zou kunnen volgen op een al white school. Dorothy zegt dat ze er niet over moet doorzeuren maar het moet aanvechten zodat ze het wel kan gaan volgen.
- Even later komt Dorothy terug met een mason jar vol homemade whisky mach, en staan ze erna samen te dansen.

Scene 15

49:02 – 51:05; Dorothy en haar twee zoontjes

- Dorothy en haar twee kinderen lopen richting de bibliotheek en komen voorbij de rechtbank waar een protest gaande is over de segregatie.
- In de bibliotheek aangekomen wordt Dorothy aangesproken door bibliothecaresse die zegt 'We don't want Anny trouble in here.' Dit omdat Dorothy in 'white section' is i.p.v. de 'colored section,' ze zegt dat die niet heeft wat ze zoekt en even later wordt ze door de security van het pand samen met haar zoontjes naar buiten gestuurd.
- Even later in de bus (achterin natuurlijk gescheiden van de blanke passagiers) en verteld tegen haar zoons "Separate and equal are two different ting. Just cause it's the way, doesn't make it right. You understand?" en haalt vervolgens het boek uit haar tas en zegt dat ze belasting betaald dus er recht op heeft.

Scene 16

51:05 – 53:55; (12 april 1961) Verjaardag van het zoontje van Dorothy (Leonard)

- Kolonel Jim is hier ook, iedereen danst op jaren 60 muziek, het is vrolijk en kleurrijk. Jim verschuldigd zich voor de opmerking die hij maakte de laatste keer dat ze elkaar zagen en dat hij haar graag beter wilt leren kennen.
- Tijdens het dansen komt er een nieuwsbericht binnen op de radio dat de Russen de eerste man naar de ruimte hebben gestuurd.

Scene 17

53:55 – 56:48; Bij NASA Space Task Group, Katherine

- De mannen kijken het nieuwsbericht van de Russen dat Yuri de eerste man in de ruimte is geweest.
- Even later in het kantoor van de Space Task Force houdt Al een toespraak aan alle mensen die daar werken over het feit dat ze nu achter de Russen staan, dat ze de Russen weer moeten inhalen en dus veel en hard zullen moeten werken.
  - o *Opvallend hier qua mise en scene is dat alle mannen in hun witte overhemden daar staan terwijl Katherine in het midden staat in een felle groene jurk.*
- Hij eindigt dit met dat ze maar beter hun vrouwen thuis kunnen bellen om te zeggen dat het lange dagen gaan worden. Vervolgens zien we een shot waar alle mannen aan het bellen zijn, en stopt bij Katherine die niet aan het bellen is (want ze heeft geen telefoon op haar bureau) maar dat de persoon die tegenover haar zit klaar is met bellen en vervolgens de telefoon aan haar geeft. (we zien hier dus dat ze haar langzaam wat meer aan het accepteren zijn)

Scene 18

56:48 – 1:00:05; Montage van iedereen die hard aan het werk is bij NASA. Niemand gaat weg.

- Katherine is verkouden, werkt hard door, ook op de wc. We zien haar ook telkens rennen en vervolgens later weer op het bord berekeningen schrijven.
- Dorothy loopt langs het IBM-apparaat, die de blanke mannen nog steeds niet aan het praat hebben gekregen. En leert de overige vrouwen in de West Computing Wing hoe ze de IBM aan de gang kunnen krijgen programmeren.
- Er is een pres conference met John Glenn en de andere astronauten
- Mary en Karl onderzoeken de capsule Mary gaat naar de rechtbank voor een courtdate en vertelt dit later trots aan alle mannen engineers die vervolgens trots klappen.

1:00:05 – 1:04:34; Katherine, Al

- Uiteindelijk zien we haar ook door de regen rennen, en tegelijkertijd Al die vraagt waar ze nu weer is. Katherine heeft duidelijk een slechte dag. Als ze eenmaal terug is vraagt Al waar ze telkens naartoe gaat. Waarna ze moet uitleggen waarom het zo lang duurt, dit natuurlijk omdat ze zo ver weg naar het toilet. Vervolgens wordt ze boos en zegt ze alles wat haar dwars zit, voornamelijk de dagelijkse discriminatie die ze continu ondervindt en vertrekt (wc, koffiepote, parels etc.)
- Als ze weg is haalt Al de 'colored' sticker van de koffiepote.
- Even later zien we Al die in de West computing building het bordje 'colored ladies room' eraf haalt. Vervolgens zegt hij "There you have it! No more colored restrooms. No more white restrooms. Just plain old toilets. Go wherever you damn well please. Preferably closer to your desk. At NASA, we all pee the same color!"

Scene 19

1:04:34 – 1:05:40; Jim en Katherine

- Jim komt Katherine wat soep brengen voor haar en haar dochters aangezien ze ziek is.

Scene 20

1:05:40 – 1:08:45; Alan Sheppard launch, bij Dorothy thuis, iedereen voor de tv en bij NASA

- Iedereen zit voor de tv te wachten voor de launch van capsule freedom 7 van Alan Sheppard
- Crosscut met wat er bij NASA precies gebeurt, control room etc.
- De launch is uiteindelijk succesvol en iedereen viert dit in Amerika.
- Even later bij de Space Task Group krijgen wordt er gezegd 'good work gentlemen' en gaan ze weer verder met het volgende project, de laatste oefening voordat Glen Powell gaat met de Atlas.

Scene 21

1:08:45 – 1:10:05; Katherine en Jim

- Ontwikkeling van de relatie tussen Katherine en Jim.

Scene 22

1:10:05 – 1:13:35; Mary

- Bij Mary thuis, Levi kijkt samen met de kinderen naar het nieuwsbericht over de KKK firebombing op de Freedom Riders' bus (14 mei 1961). Ze zegt dat de kinderen dit niet horen te zien maar Levi is het daar niet mee eens en zegt dat het juist wel nodig is.
- Een andere dag zien we Mary in de rechtbank over het feit dat ze de engineer courses wilt volgen. Ze zegt dat het misschien dan misschien niet zo hoort te zijn maar dat er

overall een persoon ergens eerste in moet zijn en dat zij dit ook wilt zijn. “Your honour, of all the cases you’ll hear today, which one will matter in a hundred years? Which one will make you first?” dit raakt een gevoelige snaar bij de rechter en hij stemt toe dat ze alleen de avondklassen mag volgen. Dit natuurlijk tot grote vreugde bij Mary die pas buiten een vreugdedansje doet.

Scene 23

1:13:35 – 1:15:04; Katherine, Paul, Al

- Katherine werkt aan het rapport met de berekeningen voor de Gus Grissom launch, zet haar naam op het rapport. Ze vraagt aan Paul en Al of ze alvast aan de berekeningen voor de John Glenns berekeningen kan beginnen. Dit wordt toegezegd, zolang het allemaal langs Paul gaat. Paul zegt daarna nog wel dat computers geen rapporten schrijven als reactie op haar naam erop.

Scene 24

1:15:04 – 1:19:10; Launch Gus Grissom en erna

- Launch van Gus Grissom in de Liberty Bell capsule dat faalt.
- Al Harrison is bij het Senaat en probeert hen over te halen dat ze wel degelijk John Glenn veilig thuis kunnen brengen na de lancering.
- Even later zien we Paul Stafford in de Space Task Group en hij legt uit wat er moet gebeuren om John Glenn in de Atlas veilig thuis kunnen brengen, en dat ze moeten berekenen hoe John Glenn op precies de juiste timing terug kan komen (go-no-go berekening)
- Katherine zegt dat ze voor betere berekeningen het beste bij de Pentagon besprekingen moet zijn maar Paul antwoord dat dit geen optie is.

Scene 25

1:19:10 – 1:20:05; Dorothy bij het IBM-apparaat

- Dorothy krijgt eindelijk het apparaat aan de praat. Er komen twee blanke mannen binnen die boos zijn dat zij (een gekleurde vrouw) hier is. Ze legt uit dat ze van de West Computing Group komt en dat ze alleen maar wilt helpen.

Scene 26

1:20:05 – 1:26:22; Katherine, Paul en Al

- Katherine is geïrriteerd dat ze nog steeds niet bij de besprekingen kan zijn omdat de berekeningen zo snel veranderen, waardoor ze telkens achterloopt.
- Even later zien we haar weer op het bord schrijven en een nieuw rapport maken.
- Ze blijft haar naam op de rapporten schrijven omdat het haar berekeningen ook zijn. Vervolgens zegt ze tegen Al dat ze graag bij de briefing wilt zijn en legt uit dat ze dan beter haar berekeningen kan doen. Al vraagt aan Paul waarom ze er niet bij kan zijn. (Al is hier notabene de baas) Paul blijft protesteren en zegt dat er geen clearance is voor burgers en daarnaast is ze ook nog eens een vrouw.
- Uiteindelijk mag ze dan toch mee naar de briefing. De mannen kijken raar op als ze een gekleurde vrouw binnen zien lopen. Al legt uit dat haar aanwezigheid nodig is voor de berekeningen. Katherine is duidelijk de slimste persoon in de ruimte.
- Al geeft Katherine de kans om een belangrijke berekening op te lossen (de go /no go). Katherine legt vervolgens uit hoe dit het beste kan (dit een beetje hetzelfde als een van de eerste scènes waar ze in sixth grade uitlegt hoe het aan de ouderejaars). De mannen kijken allemaal verwonderd naar het talent van Katherine, hoe ze in een korte tijd deze

berekening met de hand oplost. Paul Stafford kijkt verslagen. John Glenn is duidelijk onder de indruk van haar.

Scene 27

1:26:22 – 1:28:51; IBM, Dorothy

- In de IBM-computerkamer wordt er gezegd tegen Al Harrison dat ze niet genoeg manpower hebben om dit ding te programmeren waarop hij antwoordt dat ze het ergens vandaan moeten halen.
- Vervolgens zien we Mrs. Mitchell die een nieuwe assignment heeft voor Dorothy om de IBM te programmeren. Dorothy gaat er niet mee akkoord zolang alle gekleurde vrouwen van de computing room mee mogen.
- Mrs. Mitchell gaat hiermee akkoord en even later zien we Dorothy en alle gekleurde computing ladies marcheren naar de IBM-computerkamer waar ze worden ontvangen met een “Welcome ladies”

Scene 28

1:28:51 – 1:29:43; Al, Paul, Katherine

- Al kijkt toe hoe Katherine bezig is met haar berekeningen en zegt tegen Paul dat het zijn baan is “To find the genius among those geniuses. To pull us all up. We all go to the peak together, or we don’t get there at all.”

Scene 29

1:29:43 – 1:31:53; Mary

- Mary is bezig met zich klaarmaken voor haar eerste avondklas en krijgt van haar man Levi mechanische potloden en zegt “You’re going to make a fine engineer.”
- Even later komt ze aan bij de universiteit, waar de blanke mannen raar opkijken dat er een gekleurde vrouw binnen komt lopen.
- De professor is verward en zegt dat dit programma niet bedoeld is voor vrouwen, waarop zij antwoordt dat het hetzelfde is als teaching a man. Vervolgens merkt ze op dat er geen gekleurde sectie is (want het is natuurlijk een all white university) en gaat voorin de klas zitten (ook dit is nieuw aangezien alle gekleurde altijd achterin moeten zitten)

Scene 30

1:31:53 – 1:33:42; Katherine, Space Task Group

- Ze komen er maar niet achter wat de juiste manier voor berekenen is en dat ze er misschien anders naar moeten kijken. “it could be old math” waarna ze denkt aan Euler’s method. Ze loopt terug naar de West Computing Room waar er een boek van hem ligt.
- Even later komt ze met een nieuwe bereiking dat wel de juiste is en ze mag het rapport gaan schrijven. Ze besluit nu echter niet om haar naam op het rapport te schrijven.

Scene 31

1:33:42 – 1:35:10; Dorothy, Mrs. Mitchell

- Eerste scene waar we een gekleurde en blanke vrouw in dezelfde wc zien. Mrs. Mitchell probeert een gesprek aan te gaan over de IBM, dit gaat een beetje stroef. Ze eindigt het gesprek met “Despite what you may think, I have nothing against ya’ll.” Waarop Dorothy antwoordt “I know. I know you probably believe that”

Scene 32

1:35:10 – 1:37:45; Katherine

- Bij Katherine thuis, iedereen zit aan de tafel, inclusief Jim, en Katherine wordt door Jim ten huwelijk gevraagd.

Scene 33

1:37:45 – 1:40:42; Space Task Group

- Katherine wordt in het kantoor van Al geroepen. Hij zegt dat de IBM perfect bewerkt. Hij zegt dat hierdoor geen backups hier meer doen en dus geen computer meer nodig hebben en dat ze weer terug moet naar de West Group en dat hij gaat kijken of ze misschien een andere assignment kan krijgen. Hij zegt sorry en dat het uit zijn handen is, hij is duidelijk upset dat ze weg moet.
- De secretaresse geeft Katherine een cadeautje (parelketting) omdat ze gaat trouwen en zegt dat dit het idee van mr. Harrison was.
- Vervolgens zien we Katherine weglopen.

Scene 34

1:40:42 – 1:41:12; Trouwdag Katherine

Scene 35

1:41:12 – 1:49:28; 20 februari, 1962,

- De dag van de lancering van John Glenn
- De gekleurde vrouwen zitten achter de tv in de West computing room.
- Er blijkt iets mis te zijn met de landing coördinaten, John Glenn zegt dat hij niet de lucht in gaat voordat 'de smart woman' deze checkt.
- Sam wordt naar Katherine gestuurd. Die haar berekeningen doet. Ondertussen horen we nieuwsberichten, en John Glenn die zich klaarmaakt voor de lancering. (constante crosscutting). Katherine en Sam rennen vervolgens naar de Controlekamer, eenmaal daaraan gekomen wordt de deur in haar gezicht dicht geslagen en wil weglopen waarna ze door Al teruggeroepen wordt en geeft haar een clearance badge.
- Katherine bevindt zich nu in de controlekamer van NASA, terwijl Al de coördinaten doorgeeft aan John Glenn. De lancering gaat door en er wordt afgeteld.
- De lancering is succesvol en het zal nu 10,5 uur duren voordat de capsule zal landen.

Scene 36

1:49:28 – 1:50:53; In de colored computer room (west wing)

- Omdat de lancering succesvol is gaat iedereen naar huis. Mrs. Mitchell komt binnen en geeft Dorothy eindelijk de positie van Supervisor en dat ze een permanente positie krijgen bij de IBM, dit geldt ook voor alle gekleurde vrouwen van de west wing.
- De scene eindigt met Dorothy die Mrs. Mitchell bedankt waarop zij antwoordt; "You're quite welcome, Mrs. Vaughan". Dorothy wordt hier voor het eerst bij haar achternaam waardoor ze eindelijk het respect die ze verdient krijgt van Vivian, en als gelijke gezien wordt.
- Dorothy verlaat voor altijd de colored kamer en doet het licht uit. Dit is het einde van de Colored computerroom en een stapje verder in de gelijkheid bij NASA.

Scene 37

1:50:53 – 1:57:15; Er is iets mis met de capsule

- Terug in de controlekamer krijgt Paul een melding dat er wat mis lijkt te zijn met de capsule, de heat shield is waarschijnlijk losgelaten.

- Ondertussen krijgt het hele land dit nieuws te horen en staat iedereen op de straat gespannen te wachten. Mary op straat in de stad, kijkend naar de tv in een etalage. Dorothy stopt tijdens het rijden midden op de weg, en gaat bij andere mensen staan die ook allemaal gestopt zijn. En Katherine in de controlekamer.
- De capsule moet weer terugkeren naar aarde, maar dit kan niet zonder problemen gaan zonder de heat shield.
- Na een tijdje wachten is de landing dan toch succesvol.
- Al loopt naar Katherine en bedankt haar. Hij vraagt haar “so, do you think we can get to the moon?”, waarop ze antwoord “We’re already there sir”

1:57:15 – einde film; Epiloog

- We zien Mary Jackson die is afgestudeerd en de eerste female engineer is.
- Dorothy die haar supervisor is en zowel gekleurde als blanke vrouwen begeleid
- Katherine die avonds laat werkt en een kop koffie krijgt van Paul.

De film eindigt met de hoe de levens van de drie vrouwen is verlopen, voornamelijk dat van Katherine en dat ze heeft mogen meewerken aan de Apollo.

Bijlage 2: Personage schema

Schema's met belangrijke persoonlijke elementen van de personages

+ = word wel duidelijk gemaakt in de film

X = word niet duidelijk gemaakt in de film

Schema 1: Assen van verschil personages

Personages	Gender	Seksualiteit	Etniciteit	Klasse*	Religie	Thuisituatie
Katherine	+	+	+	+	+	+
Mary	+	+	+	+	+	+
Dorothy	+	+	+	+	+	+
Al	+	+	+	+	X	X
Paul	+	X	+	+	X	X
Vivian	+	X	+	+	X	X
Karl	+	X	+	+	X	X
Levi	+	+	+	+	+	+
Jim	+	+	+	+	+	X
John	+	X	+	+	X	X
Ruth	+	X	+	+	X	X

*Met klasse wordt er voor deze analyse specifiek bedoeld de klasse van de personages in de samenleving in het algemeen en van de personages tegenover elkaar.